

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

(Basic Economics)

ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา

90.-

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (Basic Economics)

กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน

ISBN 978-616-495-320-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2569

จำนวนที่พิมพ์ 5,000 เล่ม

แถมฟรี e-book
แต่ละบทเรียน
ในรูปแบบ QR Code

เรียบเรียงโดย

ดร. ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา

จัดพิมพ์และจัดจำหน่าย โดย...

บริษัท วังอักษร จำกัด

69/3 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

โทร. 0-2472-3293-4 Mobile 08-8585-1521

e-mail : wangaksorn9@gmail.com

Facebook : สำนักพิมพ์ วังอักษร

www.wangaksorn.com

Line ID : wangaksorn

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2565

โดยบริษัท วังอักษร จำกัด ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปทำซ้ำ
ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ไม่ว่ารูปแบบใด ๆ นอกจากได้รับอนุญาต
เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าจากทางบริษัทฯ เท่านั้น
ชื่อและเครื่องหมายการค้าอื่น ๆ ที่อ้างอิงในหนังสือฉบับนี้
เป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของแต่ละราย
โดยบริษัท วังอักษร จำกัด มิได้อ้างความเป็นเจ้าของแต่อย่างใด

ตารางกำหนดการจัดการเรียนรู้
วิชา เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
(Basic Economics)

ครั้งที่	รายการสอน		จำนวน ชั่วโมง
	ทฤษฎี	ประยุกต์ใช้	
1	บทเรียนที่ 1 ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์	-	2
2	บทเรียนที่ 2 อุปสงค์ อุปทาน และการกำหนดราคาดุลยภาพ	ใบกิจกรรมที่ 2.1 อุปสงค์ที่ใช้ทดแทนกันได้	2
3 - 4	บทเรียนที่ 3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทาน	ใบกิจกรรมที่ 3.1 อุปสงค์และอุปทานน้ำมันพืช	4
5 - 6	บทเรียนที่ 4 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	ใบกิจกรรมที่ 4.1 เรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ใบกิจกรรมที่ 4.2 เรื่องการกีดกันทางการค้า	4
7 - 8	บทเรียนที่ 5 ทฤษฎีการผลิต	ใบกิจกรรมที่ 5.1 การแทรกแซงราคาผลผลิตทางการเกษตร	4
9 - 10	บทเรียนที่ 6 ตลาดในระบบเศรษฐกิจ	ใบกิจกรรมที่ 6.1 ตลาดเครื่องแบบนักเรียนหมิ่นล้าน	4
11	บทเรียนที่ 7 รายได้ประชาชาติ	ใบกิจกรรมที่ 7.1 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	2
12 - 13	บทเรียนที่ 8 เงินเฟ้อ เงินฝืด เงินดิ่งตัว และวัฏจักรเศรษฐกิจ	ใบกิจกรรมที่ 8.1 เงินเฟ้อไทย เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 สูงขึ้น 0.62% แต่อัตราต่ำเป็นลำดับที่ 2 ในอาเซียน	4

ครั้งที่	รายการสอน		จำนวน ชั่วโมง
	ทฤษฎี	ประยุกต์ใช้	
14 - 15	บทเรียนที่ 9 ดุลการค้า ดุลการ ชำระเงิน โครงสร้างและปัญหา เศรษฐกิจของประเทศ	ใบกิจกรรมที่ 9.1 ค่าเงินแข็ง/อ่อนมีผลอย่างไร	4
16 - 17	บทเรียนที่ 10 การพัฒนาตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ	ใบงานที่ 10.1 การพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	4
18	ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา		2
รวม			36

คำนำ

บริษัท วังอักษร จำกัด ได้จัดทำหนังสือวิชา **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (Basic Economics)** เพื่อใช้บูรณาการและประกอบการเรียนการสอน ตามหลักสูตรอาชีวศึกษา (สอศ.) หลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) และหลักสูตรอุดมศึกษา ผู้สนใจในการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะ

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ใบกิจกรรม แบบฝึกหัด แบบทดสอบคู่ขนาน มีจุดประสงค์ในการยกระดับผู้เรียนให้เรียนทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยในการทำงาน เพื่อสร้างสมรรถนะตามความต้องการของสถานประกอบการ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 10 บทเรียน คือ **บทเรียนที่ 1 ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์** **บทเรียนที่ 2 อุปสงค์ อุปทาน และการกำหนดราคาดุลยภาพ** **บทเรียนที่ 3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทาน** **บทเรียนที่ 4 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค** **บทเรียนที่ 5 ทฤษฎีการผลิต** **บทเรียนที่ 6 ตลาดในระบบเศรษฐกิจ** **บทเรียนที่ 7 รายได้ประชาชาติ** **บทเรียนที่ 8 เงินเฟ้อ เงินฝืด เงินดิ่งตัว และวัฏจักรเศรษฐกิจ** **บทเรียนที่ 9 ดุลการค้า ดุลการชำระเงิน โครงสร้างและปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ** และ **บทเรียนที่ 10 การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่ทันสมัยตามแผนการพัฒนาศึกษาด้านสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะตามหลักสูตร

ดร. ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา

สารบัญ

 บทเรียนที่ 1 ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์	1
1.1 ความหมายและประวัติความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์	2
1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์	7
1.3 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และระบบเศรษฐกิจ	10
1.4 สถาบันทางเศรษฐกิจ	16
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 1	21
 บทเรียนที่ 2 อุปสงค์ อุปทาน และการกำหนดราคาดุลยภาพ	25
2.1 ความหมายและลักษณะของอุปสงค์	26
2.2 ความหมายและลักษณะของอุปทาน	30
2.3 กราฟด้วยอุปสงค์ อุปทาน และราคาดุลยภาพ	34
2.4 การประยุกต์ใช้อุปสงค์ อุปทาน และการกำหนดราคาดุลยภาพ	37
ใบกิจกรรมที่ 2.1 อุปสงค์ที่ใช้ทดแทนกันได้	41
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 2	42
 บทเรียนที่ 3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทาน	45
3.1 ความยืดหยุ่น	46
3.2 การหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทาน	46
3.3 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์	47
3.4 ความยืดหยุ่นของอุปทาน	53
ใบกิจกรรมที่ 3.1 อุปสงค์และอุปทานน้ำมันพืช	57
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 3	58
 บทเรียนที่ 4 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	61
4.1 ลักษณะและข้อจำกัดของการบริโภค	62
4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้และการออม	64
4.3 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	65
4.4 พฤติกรรมผู้บริโภคกับอรรถประโยชน์และเส้นแห่งความพอใจ	67
ใบกิจกรรมที่ 4.1 เรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	74

ใบกิจกรรมที่ 4.2 เรื่องการกีดกันทางการค้า	76
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 4	77

บทเรียนที่ 5 ทฤษฎีการผลิต **80**

5.1 ความหมายและอรรถประโยชน์เพื่อการผลิต	81
5.2 การผลิต	82
5.3 ระยะเวลาในการผลิต	86
5.4 คุณภาพของผู้ผลิตในการผลิตและเส้นแนวขยายการผลิต	90
ใบกิจกรรมที่ 5.1 การแทรกแซงราคาผลผลิตทางการเกษตร	92
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 5	93

บทเรียนที่ 6 ตลาดในระบบเศรษฐกิจ **96**

6.1 ความหมายและประเภทของตลาด	97
6.2 ตลาดแข่งขันสมบูรณ์	98
6.3 ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์	100
ใบกิจกรรมที่ 6.1 ตลาดรูปแบบนักเรียนหมิ่นลั่น	107
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 6	108

บทเรียนที่ 7 รายได้ประชาชาติ **111**

7.1 ความหมายและความสำคัญของรายได้ประชาชาติ	112
7.2 ชนิดของรายได้ประชาชาติ	113
7.3 ประโยชน์และข้อพึงระวังในการใช้รายได้ประชาชาติ	117
7.4 บัญชีรายได้ประชาชาติ	118
ใบกิจกรรมที่ 7.1 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	120
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 7	121

บทเรียนที่ 8 เงินเฟ้อ เงินฝืด เงินดิ่งตัว และวัฏจักรเศรษฐกิจ **124**

8.1 ภาวะเงินเฟ้อ	125
8.2 ภาวะเงินฝืด	130
8.3 เงินดิ่งตัว	133
8.4 วัฏจักรเศรษฐกิจ	135
ใบกิจกรรมที่ 8.1 เงินเฟ้อไทย เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 สูงขึ้น 0.62% แต่อัตราต่ำเป็นลำดับที่ 2 ในอาเซียน	139
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 8	140

 บทเรียนที่ 9 ดุลการค้า ดุลการชำระเงิน โครงสร้างและปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ **143**

9.1 ดุลการค้า	144
9.2 ดุลการชำระเงิน	145
9.3 ข้อแตกต่างระหว่างดุลการค้ากับดุลการชำระเงิน	151
9.4 โครงสร้างเศรษฐกิจของไทย	152
9.5 แนวโน้มเศรษฐกิจโลก	152
9.6 ปัญหาเศรษฐกิจไทยและแนวทางการแก้ปัญหา	155
ใบกิจกรรมที่ 9.1 ค่าเงินแข็ง/อ่อนมีผลอย่างไร	158
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 9	159

 บทเรียนที่ 10 การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **162**

10.1 ความหมายของการพัฒนาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	163
10.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย	164
10.3 สาระสำคัญและการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	166
ใบกิจกรรมที่ 10.1 การพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13	179
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 10	180

 บรรณานุกรม **183**

บทเรียนที่

1

ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

หัวเรื่องหลัก

- 1.1 ความหมายและประวัติความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์
- 1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์
- 1.3 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และระบบเศรษฐกิจ
- 1.4 สถาบันทางเศรษฐกิจ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับบทเรียน

รู้และเข้าใจความสำคัญ ประโยชน์ ข้อสมมติฐาน ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจและระบบเศรษฐกิจ

แนวคิดหลัก

เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นชุมชน เป็นกลุ่ม เป็นประเทศ ทำให้เกิดความต้องการบริโภค อุปโภค จำนวนมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด จึงเกิดระบบเศรษฐกิจเพื่อกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการตามความต้องการในการซื้อและการขาย การผลิต กลายเป็นระบบเศรษฐกิจที่สร้างความเป็นธรรมและกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ๆ ระบบเศรษฐกิจที่มีในโลกมี 3 แบบ คือ แบบทุนนิยม แบบวางแผนมาจากส่วนกลาง และแบบผสม

ระบบเศรษฐกิจเกิดจากความต้องการในการบริโภคของมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการอยู่เรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุด ในขณะที่หน่วยผลิตก็ต้องหาว่าควรผลิตอะไร จำนวนเท่าไร ผลิตอย่างไรและผลิตเพื่อใคร จึงสามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

สมรรถนะการเรียนรู้

แสดงความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐศาสตร์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายระบบเศรษฐกิจ ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ และสถาบันทางเศรษฐกิจได้ถูกต้อง
2. มีทักษะในการวิเคราะห์ความต้องการ ความจำเป็น และปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ได้
3. สามารถประยุกต์ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้
4. มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีจิตสาธารณะ และสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

เนื้อหาสาระ:

เศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ และทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน และตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ความจริงมนุษย์ต่างก็มีวิถีคิดแบบเศรษฐศาสตร์อยู่ตลอดเวลา การตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ เช่น เลือกตื่นเช้าหรือตื่นสาย การเลือกรับประทานอาหารเช้า เลือกยานพาหนะหรือรูปแบบการเดินทางไปเรียนหนังสือหรือทำงาน การเลือกเรียนสาขาวิชาชีพที่ตัวเองชอบและถนัดหรือสาขาที่พ่อแม่อยากให้เราเรียน

การเลือกซื้อเนื้อหมู เนื้อปลา เนื้อไก่ หรือผัก ซึ่งราคาผันผวนตลอดเวลา การตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือด้วยเงินสดหรือเงินผ่อน ฯลฯ ตัวอย่างต่าง ๆ ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต้องตัดสินใจเลือกทางเลือก (Make a Choice) อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาเศรษฐศาสตร์โดยตรง

1.1 ความหมายและประวัติความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์

วิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นสาขาวิชาหนึ่งในแขนงวิชาสังคมศาสตร์ (Social Science) เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมบนพื้นฐานเหตุและผลในเรื่องกิจกรรมเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งมนุษย์ทุกคนล้วนดำรงฐานะที่เป็นทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ซื้อ ผู้ขายในขณะเดียวกัน กล่าวคือ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้น บางคนอาจจะเป็นผู้ขายแรงงาน ขายวิชาชีพ (เป็นผู้ผลิต) เพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนมาเป็นเงิน และนำมาแลกเปลี่ยนจับจ่ายใช้สอย ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ (เป็นผู้บริโภค) ดังนั้นวิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราทุกคน การทำความเข้าใจกับเนื้อหาของเศรษฐศาสตร์ ย่อมทำให้เราสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมมนุษย์ด้วยความรู้จักคุณค่าและสถานภาพของตนเองอย่างแท้จริง ทำให้เข้าใจถึงกฎเกณฑ์ของสังคมและระบบเศรษฐกิจ ทั้งในระดับครอบครัว ระดับสังคม และระดับชาติได้

1.1.1 ความหมายของเศรษฐศาสตร์ (Economics)

1. เศรษฐศาสตร์ มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ Oikos = บ้าน (House) และ Nemein = จัดการ (Manage) รวมกันเป็น Oikonomikos แปลว่า การบริหารจัดการของครัวเรือน (Management of Household หรือ Managing and Household) ดังนั้น เศรษฐศาสตร์ จึงหมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการครัวเรือน ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคนทุกคน อย่างไรก็ตามในโลกยุคปัจจุบัน แต่ละครอบครัวต้องมีความสัมพันธ์กัน ผ่านทั้งการติดต่อสื่อสารและการค้าขาย จึงเปรียบเสมือนเป็นครอบครัวภายใต้ตลาดเดียวกัน คือ ตลาดโลก ในสมัยนี้วิชาเศรษฐศาสตร์จึงกว้างกว่าวิชาว่าด้วยการบริหารจัดการครัวเรือน โดยนิยามว่าเป็น **“วิชาที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดให้ได้รับความพอใจสูงสุด ทั้งในระดับ บุคคล ครัวเรือน และประเทศชาติ โดยให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อความอยู่ดีกินดีของมนุษย์”** เศรษฐศาสตร์ จึงประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การผลิต (Production) การจำแนกแจกจ่าย (Distribution) และการบริโภค (Consumption) อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั่นเอง

2. ความหมายของเศรษฐศาสตร์ ได้มีผู้ให้ความหมายและคำนิยามไว้ พอสรุปได้ดังนี้

ศาสตราจารย์ อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษได้ให้นิยามคำว่า เศรษฐศาสตร์ ในหนังสือ Principle of Economics ว่าเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อดำรงชีพ (Business of Life) เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ เพื่อยังชีพให้ได้รับความสมบูรณ์พูนสุข

ศาสตราจารย์ พอล เอ. แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) ได้ให้นิยามคำว่า เศรษฐศาสตร์ ในหนังสือ Economics ว่าเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการที่มนุษย์และสังคมจะเลือกใช้ทรัพยากรการผลิตอันมีจำนวนจำกัด นำไปผลิตสินค้าและบริการไม่ว่าจะมีการใช้เงินหรือไม่ก็ตาม และจำแนกแจกจ่ายสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลต่าง ๆ ในสังคมเพื่อการบริโภค ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ศาสตราจารย์ ลีออนเนล รอบบินส์ (Lionel Robbins) ได้ให้คำนิยามว่า เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกหาหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุผลสำคัญตามจุดประสงค์ที่มีอยู่อย่างมากมายนับไม่ถ้วน

ดร.มนูญ พาหิระ กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจมาผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองหรือบำบัดความต้องการของมนุษย์

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้คำนิยามว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อนำมาสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีไม่จำกัด ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อความอยู่ดีกินดีของมนุษย์

สรุป จากคำนิยามสามารถสรุปได้ว่า **เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ในการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตสินค้าและบริการ เพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่ไม่จำกัดให้ได้รับความพอใจสูงสุด ตลอดจนหาหนทางที่จะจำแนกแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ผลิตไปสู่บุคคลต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด**

1.1.2 ประวัติความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์

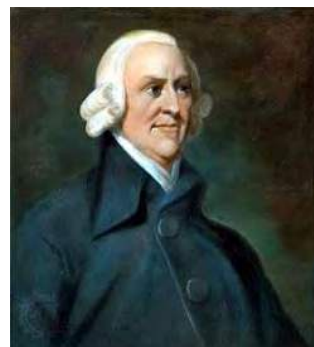
วิชาเศรษฐศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ นักการศาสนา นักปรัชญา พยายามสอดแทรกแนวความคิดในเรื่อง **การกินดีอยู่ดี (Well Being)** ลงในคำสั่งสอนของผู้นำด้านต่าง ๆ เช่น องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระเยซูคริสต์ พระโมหะหมัด เฟลโต อริสโตเติล โทมัส อควินาส แต่ยังไม่ได้รวบรวมเป็นทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทางเศรษฐกิจ ประวัติความเป็นมาที่ได้บันทึกข้อเขียนและแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ไว้ ดังนี้

1. กำเนิดวิชาเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นในราวศตวรรษที่ 13 - 16 ซึ่งเป็นยุคสมัยที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอย่างแพร่หลายในประเทศแถบทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน อิตาลี ซึ่งมีความเจริญทางด้านการค้าเป็นอย่างมาก ประชาชนและนักธุรกิจต่างมีความคิดเห็นว่า **การค้าขายจะนำความมั่งคั่งมาสู่ประเทศได้นั้น จะต้องหาทางส่งสินค้าออกให้มีมูลค่ามากกว่าการซื้อสินค้าเข้า** หรือมีความเห็นว่า **เศรษฐกิจของประเทศจะมั่งคั่งเมื่อประเทศมีดุลการค้าเกินดุล มีเงินทองไหลเข้าสู่ประเทศมากกว่าการไหลออกนอกประเทศ ทำให้มีการจ้างงานมากขึ้น มีเงินหมุนเวียนในประเทศ**

มากขึ้น ทำให้เกิด **ลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism)** ขึ้น และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายจนถึงศตวรรษที่ 15 จึงค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลง

2. **คริสต์ศตวรรษที่ 18 ศาสตราจารย์อดัม สมิธ (Adam Smith)** แห่งมหาวิทยาลัยกลาสโกว์ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มแนวความคิด **เศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (Classical School)** และได้รับสมญานามว่าเป็น **บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์** ได้เขียนตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลกขึ้น ชื่อ **“The Wealth of Nations”** ซึ่งเป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์ต้นแบบที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน เขาได้เสนอแนวความคิดใหม่ที่ต่างจากเดิม ซึ่งสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Laissez Faire) โดยกล่าวว่า **“การพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับ การให้เสรีภาพแก่เอกชนในการดำเนินงานและจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลผลิต เกิดการขยายงานออกไปกว้างขวางจนถึงขั้นมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัด ตามความสามารถ และตามทรัพยากรธรรมชาติที่มี โดยรัฐบาลไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือแทรกแซงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้น้อยที่สุด โดยให้ประชาชนคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง (Self-Interest) อันเป็นแรงกระตุ้นให้ทุกคนผลิตและบริโภคภายใต้กลไกของตลาด (ราคา) ซึ่งเปรียบเสมือนมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand) โดยรัฐมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยให้ทุกฝ่ายอยู่ในกรอบของกฎหมายและจริยธรรมเท่านั้น ย่อมสามารถช่วยให้ประเทศชาติมีฐานะทางเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองพัฒนาขึ้นได้”**

อดัม สมิธ ทำให้แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยระบุไว้ว่า “บุคคลทำงานเพื่อผลิตสินค้าและบริการ ผู้ขายย่อมทำงานมีผลผลิตมาก แต่การทำงานแบบทุกคนทำทุกอย่าง จะไม่ได้ผลผลิตมากเท่าการแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละคน หรือความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น คนถนัดทางด้านทอผ้าให้ทอผ้า คนที่ถนัดการจับปลาให้จับปลา คนที่ชอบทำนาทำสวนให้ทำไป ถิ่นที่เหมาะสมกับการทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ก็ให้เลี้ยงสัตว์ ถิ่นที่เหมาะสมกับการปลูกผักปลูกข้าวก็ให้ปลูกข้าว จะเกิด**ความชำนาญงานเฉพาะอย่าง (Specialization)** และจะผลิตได้มากขึ้น แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน ประเทศจะพัฒนา เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าได้เร็วกว่า” และ “มนุษย์มีพลังตามธรรมชาติ จูงใจให้ผลิตได้อย่างเสรี ผลิตตามใจชอบ เขาจะเลือกผลิตสินค้านานาชนิดขึ้น แลกเปลี่ยนกันเท่าที่ผู้ต้องการ ทุกอย่างจะปรับตัวของมันเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ คล้ายกับมือที่มองไม่เห็น มาจัดให้มนุษย์ซึ่งมีนิสัยเห็นแก่ตัวเป็นทุนเดิมอยู่แล้วมีแรงผลักดันอย่างหนึ่ง ทำให้เขาทำงานหนักเพื่อแสวงหาผลตอบแทนมาสนองความพอใจและความเห็นแก่ตัวเอง เขาจะผลิตสินค้าขึ้นมาเพื่อขายเอากำไรให้ได้มาก เขาจะทำงานให้ผู้อื่นโดยหวังค่าจ้างสูง ถ้าไม่ได้ก็จะหนีย้ายไปทำงานที่อื่นกับนายจ้างที่ให้ค่าจ้างสูงกว่า รัฐบาลไม่จำเป็นต้องเข้าแทรกแซง กำหนดราคาหรือค่าจ้าง ปลอมให้เอกชนประกอบการเอง (Private Enterprise) ธุรกิจจะดำเนินและปรับสภาพไปตามพลังของตลาด (Market Force) หากทุกคนรวมกันผลิต แบ่งงานกันทำด้วยความสามัคคี ธุรกิจจะกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่และขยายตัวขึ้น สะสมทุนเพิ่มขึ้น แล้วนำไปลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางให้เศรษฐกิจพัฒนาขึ้น”

รูปที่ 1.1 อดัม สมิธ (Adam Smith)

3. วิชาเศรษฐศาสตร์ได้รับการยอมรับและมีการศึกษากันมากขึ้น ช่วงตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็น **ช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการขยายตัวของอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว** ได้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทซึ่งประกอบการผลิตทางการเกษตรเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก จนเกิดปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงาน กรรมกรว่างงาน ภาวะสินค้าล้นตลาด ประชาชนเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจมากขึ้น ในช่วงนั้นได้เกิดลัทธิมาร์ก (Marxism) และได้เสนอทฤษฎีค่าจ้างแรงงานเป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่มุ่งจะแก้ปัญหาทางการเมืองและสังคมให้เป็นระเบียบและเป็นธรรมแก่สังคม

4. ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้มีนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก (Neoclassical School) ก่อตัวและพัฒนาขึ้น โดยมี **อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall)** เป็นผู้ริเริ่ม โดยมีความคิดสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรี แต่เน้นให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำนวนจำกัดให้ได้ประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจสูงสุด และได้กล่าวถึงการผลิตที่ต้องตัดสินใจเลือกวิธีการผลิตที่ทำให้เสียต้นทุนต่ำที่สุดหรือได้ผลกำไรสูงสุดด้วย อัลเฟรด ได้เสนอ **ทฤษฎีว่าด้วยการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภค** ซึ่งเป็นที่มาของ **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics Theory)** ซึ่งกล่าวถึงเรื่อง “หน่วยและองค์การทางเศรษฐกิจหน่วยเล็ก ๆ ที่รวมกันอยู่ในสังคม เช่น การศึกษา พฤติกรรมของบุคคลในสังคม การบริโภค การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และศึกษาพฤติกรรมขององค์การธุรกิจหรือองค์การผลิตต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงการกำหนดราคาสินค้าในตลาด การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ในการผลิตโดยอาศัยราคาเป็นสิ่งที่สนใจ การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค การกำหนดราคาและการขายปัจจัยการผลิต ตลอดจนเรื่องทฤษฎีราคา (The Theory of Price) หรือทฤษฎีของหน่วยธุรกิจ (The Theory of the Firm)

5. ในปี ค.ศ. 1930 (พ.ศ. 2473) หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงทุกประเทศทั่วโลกประสบปัญหาการว่างงาน สภาวการณ์เช่นนี้ **นายจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes)** นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ผู้นำของแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ (Keynesian Economics) ได้เสนอ **ทฤษฎีว่าด้วยการว่าจ้างงาน (Theory of Employment)** โดยเสนอแนะให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังและการเงินเข้าแก้ไขสถานการณ์ของประเทศชาติ ทฤษฎีว่าด้วยการมีงานทำ เป็นที่มาของ **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro economics Theory)** และเป็นจุดเริ่มต้นของการแยกวิชาเศรษฐศาสตร์ออกเป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) โดยเขียนไว้ในหนังสือ **“The General Theory of Employment, Interest and Money”** ซึ่งเป็นครั้งแรกในวงการเศรษฐศาสตร์ที่ได้มีการศึกษาเศรษฐกิจโดยรวมทั้งระบบของประเทศ เคนส์ ได้กล่าวถึงเรื่อง **“พฤติกรรมเศรษฐกิจส่วนรวม ผลผลิตรวมของประเทศ การจ้างงาน การออม การลงทุน การเงิน การธนาคาร การพัฒนาประเทศและการค้าระหว่างประเทศ”** ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ว่า รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเพื่อดำรงเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ และกระจายรายได้ไม่ให้เหลื่อมล้ำกันมากเกินไป ทำให้เกิดลัทธิเสรีนิยมแนวใหม่ เรียกว่า **ระบบเสรีวิสาหกิจ หรือระบบธุรกิจเอกชน (Free Enterprise System)**

1.1.3 ประวัติความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย

วิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ตามหลักฐานในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมัยกรุงสุโขทัย เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและการจัดเก็บภาษีว่า **“...เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจังกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทอง...”** แสดงให้เห็นว่าในสมัยกรุงสุโขทัยมีการค้าเสรี ไม่มีการเก็บภาษี ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ก็มีหลักฐานว่าประเทศไทยได้ทำการค้ากับต่างประเทศโดยทางเรือสำเภา มีการให้สัมปทาน และมีการจัดเก็บภาษีอากร ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในสมัยนั้นได้มาจากการฝึกหัดอบรมในทางปฏิบัติเท่านั้น ไม่ได้รวบรวมไว้เป็นหลักวิชา ทฤษฎี ระเบียบแบบแผนเช่นปัจจุบัน แต่เริ่มมีการเอาวิทยาการทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศมาใช้ เช่น ระบบเงินตรา มีการผลิตเหรียญกษาปณ์ การธนาคาร การคลัง การทำงานประมาณ การจ้างงาน การกระจายรายได้ การค้าระหว่างประเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2454 พระยาสุริยานุวัตร ได้เรียบเรียงหนังสือเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของไทยชื่อว่า **ทรัพย์ศาสตร์** จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 แล้วได้นำมาจัดพิมพ์โดยให้ชื่อใหม่ว่า **เศรษฐศาสตร์วิทยาภาคต้น** แบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกว่าด้วยการสร้างทรัพย์ ภาคสองว่าด้วยการแบ่งปันทรัพย์หรือการกระจายรายได้ เป็นการศึกษาถึงเรื่องค่าเช่าที่ดิน ค่าแรงงาน กำไร การร่วมทุนร่วมแรง ผลประโยชน์ หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2459 **กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)** ได้เรียบเรียงหนังสือชื่อว่า **ตลาดเงินตรา** ขึ้น แต่ยังมีได้มีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์โดยตรง จนกระทั่ง พ.ศ. 2477 ได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น จึงได้มีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างจริงจัง เป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกในประเทศไทยที่จัดการเรียนการสอนในวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยใช้แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของประเทศฝรั่งเศสเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์แพร่หลายออกไปมากขึ้น จึงมีผู้เรียบเรียงและแปลหนังสือเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาเป็นภาษาไทยมากมาย

ในปี พ.ศ. 2480 - 2481 **พระสารสาสน์พลขันธ์** ได้เรียบเรียงหนังสือเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยเศรษฐกิจการค้าและเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการเงินขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยกระตุ้นให้คนไทยตื่นตัวทำการค้า การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทยก็ได้หยุดชะงักไปชั่วคราวเนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งต่อมา ในปี พ.ศ. 2492 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้เปิดการเรียนการสอนในคณะเศรษฐศาสตร์ ทำให้การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์แพร่หลายมากขึ้นไปสู่ระดับการศึกษาแขนงต่าง ๆ ในทุกระดับการศึกษา ทั้งมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย จนถึงระดับปริญญาโทและปริญญาเอก โดยมีเป้าหมายที่จะให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจสถานะเศรษฐกิจของประเทศและระหว่างประเทศ

1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์

1.2.1 ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

วิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ประกอบการ

1. เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับปัญหาในชีวิตประจำวันของทุกคน เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้าง เงินเดือน ปัญหารายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย ปัญหาภาวะเงินเฟ้อเงินฝืด ปัญหาการลดค่าเงินบาท ปัญหาการขึ้นราคาสินค้าและสาธารณูปโภค เช่น รถโดยสารประจำทาง รถไฟ ไฟฟ้า น้ำประปา ในขณะที่ภาครัฐมีหน้าที่ที่ต้องทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนน้อยที่สุด ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะช่วยหาคำตอบและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับประชาชนของประเทศ การบริหารประเทศใช้กลไกของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ เช่น รัฐบาลใช้นโยบายผันเงินสู่ชนบท โครงการสร้างงานในชนบท นโยบายกำหนดเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมในจังหวัดแถบภาคเหนือและภาคอีสาน เพื่อให้ประชาชนในแต่ละภาคไม่ละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ และเป็นการสร้างงานและสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยการที่รัฐบาลกู้เงินจากต่างประเทศมาสร้างทางด่วนพิเศษ ขยายท่าเรือ สร้างเขื่อน สร้างสนามบิน หรือขยายเส้นทางรถไฟรางคู่ การที่รัฐบาลเซ็นสัญญาข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการกำหนดเขตสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ เขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ เขตหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) โครงการดิจิทัลวอลเล็ต นโยบายแจกเงินคนละ 1 หมื่นบาท นโยบายคนละครึ่ง ล้วนเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งสิ้น

3. เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน ผู้บริหารไม่ว่าจะอยู่ในหน่วยงานภาครัฐและธุรกิจที่เล็กที่สุดไปจนถึงหน่วยที่ใหญ่ระดับประเทศ จะต้องมีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจ การผลิต การจัดจำหน่ายและการบริโภค จึงจะสามารถเข้าใจสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล เพื่อที่จะนำความรู้เหล่านี้มาใช้ในการจัดการทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับการศึกษา เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการศึกษา ในแง่ที่ว่า การศึกษามีส่วนช่วยให้เข้าใจปัญหาเศรษฐกิจว่าเป็นอย่างไร ในทางกลับกัน เศรษฐศาสตร์ก็มีส่วนช่วยในการจัดการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการจัดสรรทรัพยากรงบประมาณเพื่อให้ประชากรของประเทศมีการศึกษา ในขณะที่เศรษฐศาสตร์ก็มีส่วนช่วยให้การจัดระบบการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น เศรษฐศาสตร์กับการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการเกื้อกูลกันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ

5. เศรษฐศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกัผลประโยชน์ของประเทศ ช่วยให้สามารถรักษผลประโยชน์ของประเทศชาติได้ โดยเฉพาะในแวดวงเกี่ยวกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนจากต่างประเทศ การจัดตั้งเขตปลอดภาษี การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด การให้สัมปทาน ฝ่ายบริหารระดับสูงจะต้องมีความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์กับข้อวินิจฉัยของนักเศรษฐศาสตร์เพื่อการตัดสินใจในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่จะรักษาและประสานผลประโยชน์ของชาติไว้ได้

6. เศรษฐศาสตร์มีส่วนช่วยให้ประเทศชาติมีความมั่นคง โดยนำเอาแนวความคิดทางทฤษฎี เศรษฐศาสตร์มาใช้ให้สอดคล้องกับทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดสรรให้เหมาะสมแก่ ท้องถิ่นและความต้องการของประชาชน เมื่อทุกหน่วยมีความมั่งคั่งในทางเศรษฐกิจ ประเทศชาติก็มีความมั่นคงตามไปด้วย

อาจจะกล่าวได้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ทำให้สามารถนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ประโยชน์กับงานด้านต่าง ๆ อีกมาก และเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตและการงานของมนุษย์มากมายหลายด้าน

1.2.2 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ แยกออกเป็น 2 สาขาใหญ่ ๆ คือ

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจส่วนย่อยของหน่วยเศรษฐกิจหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจทั้งระบบ ได้แก่ การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในการบริโภค การเลือกซื้อสินค้า ตลอดจนความพึงพอใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อสินค้าและบริการ พฤติกรรมของผู้ผลิตในการตั้งราคา การคิดต้นทุนการผลิตและการจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการที่ผลิตแล้วไปยังผู้บริโภค ศึกษากลไกตลาดและการใช้ระบบราคาเพื่อการจัดสรรสินค้าบริการ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด **เศรษฐศาสตร์จุลภาคมักจะกล่าวถึงเรื่อง ทฤษฎีราคา อุปสงค์ อุปทาน ซึ่งมีผลต่อการผลิต การบริโภค และการตลาด การกำหนดราคาในตลาดต่าง ๆ** จึงมักเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **ทฤษฎีราคา (Price Theory)** เป็นต้น

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) เป็นการศึกษาภาวะเศรษฐกิจโดยส่วนรวมทั้งระบบหรือศึกษาระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ระบบการผลิต การบริโภค การออมของประชาชน การจ้างงาน ภาวะการลงทุนภายในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ ภาวะการเงินและการคลังของประเทศ ฯลฯ เศรษฐศาสตร์มหภาคจึงครอบคลุมถึงเรื่องของรายได้ประชาชาติ วัฏจักรเศรษฐกิจ เงินเฟ้อ เงินฝืด การคลังและหนี้สาธารณะ เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การเงิน สถาบันการเงิน และเศรษฐศาสตร์การพัฒนา ฯลฯ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า **เศรษฐศาสตร์มหภาค คือ การนำเอาหน่วยย่อย ๆ ทั้งหมดที่ศึกษาในเศรษฐศาสตร์จุลภาคมาศึกษาเป็นระบบเดียว หรือมองในด้านส่วนรวมมากกว่าจะมองในแง่ส่วนบุคคล**

การศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้งสองส่วนนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จะศึกษาแต่เพียงส่วนหนึ่งส่วนใดเท่านั้นไม่ได้ เนื่องจากการที่จะศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ เมื่อศึกษาในลักษณะรวมแล้วก็ต้องเข้าใจพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ แต่ละหน่วยว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งเมื่อศึกษาแล้วจะพบว่าพฤติกรรมผู้บริโภคที่พบในระบบย่อยอาจจะไม่เป็นจริงเมื่อศึกษาในลักษณะรวม

1.2.3 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน ในฐานะผู้บริโภค ผู้ผลิต ลูกจ้าง นายจ้าง มนุษย์ทุกคนล้วนเป็นกลไกส่วนหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ การที่ทุกคนมีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด คือ มีเงินที่จะซื้อสินค้าและบริการจำนวนจำกัดแต่ก็มีความต้องการสิ่งของต่าง ๆ มากมาย หรือมีที่ดิน มีแรงงาน มีความรู้ ซึ่งเป็นทรัพยากรของแต่ละคนที่ต้องตัดสินใจว่าควรจะทำอะไร จึงจะได้ประโยชน์สูงสุดได้รับผลตอบแทนมากที่สุด ได้รับความพึงพอใจสูงสุดด้วย ดังนั้นการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำไปใช้ได้ทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานต่อไป

ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์ แยกได้ 3 ประการ ในฐานะผู้บริโภค ผู้ผลิตหรือธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

ในฐานะผู้บริโภค วิชาเศรษฐศาสตร์ทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค คือ

1. ทำให้สามารถจำแนกสินค้าหรือบริการที่มีคุณประโยชน์ บำบัดความต้องการของตนหรือสมาชิกภายในครอบครัวได้อย่างคุ้มค่า ได้ประโยชน์ และประหยัดที่สุด
2. ทำให้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภคให้ได้ประโยชน์สูงสุด
3. ทำให้สามารถวางแผนการบริโภคให้เหมาะสมกับฐานะรายได้เหมาะสม รู้จักการออมและการบริโภค
4. ทำให้สามารถประมาณการค่าใช้จ่ายในการบริโภคในกิจกรรมพิเศษระยะใดระยะหนึ่งได้อย่างถูกต้อง
5. ทำให้สามารถคาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาบ้าน ที่ดิน ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคขึ้นราคา

ในฐานะผู้ผลิตหรือหน่วยธุรกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์ทำให้ผู้ประกอบการหรือหน่วยธุรกิจได้รับประโยชน์ดังนี้

1. มีความสำคัญอยู่เสมอว่าทรัพยากรธรรมชาติและปัจจัยการผลิตที่นำมาผลิตมีอยู่อย่างจำกัด และใช้ให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด
2. เพื่อกระจายทรัพยากรซึ่งถูกแปรรูปเป็นผลผลิตไปสู่ผู้บริโภค เพื่อบำบัดความต้องการ เพื่อการกินดีอยู่ดีตามฐานะและรายได้
3. ทำให้คาดคะเนปริมาณความต้องการของผู้บริโภค และผลิตสินค้าหรือบริการมาสนองความต้องการอย่างเพียงพอ
4. ทำให้กำหนดการสั่งซื้อวัตถุดิบและการจ้างงานเพื่อใช้ในการผลิตได้อย่างเหมาะสม
5. ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายหรือลดต้นทุนการผลิต สามารถที่จะกำหนดราคาซื้อขาย คาดคะเนการแข่งขันจากผู้ผลิตรายอื่นเพื่อทำกำไรมาสู่กิจการ การตัดสินใจเพิ่มหรือลดปริมาณการผลิตในการสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้เป็นไปตามกลไกของตลาด
6. ทำให้ตัดสินใจดำเนินธุรกิจได้อย่างมีเหตุผล

ในฐานะผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยให้การตัดสินใจจากความรอบรู้ทำได้ถูกต้องยิ่งขึ้นเนื่องจาก

1. เข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศที่จะมีผลกระทบกับกิจการที่รับผิดชอบอยู่ จึงสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องและแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. สามารถจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในประเทศ
3. สามารถจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บริการแก่ทุก ๆ ฝ่ายอย่างทั่วถึงเท่าที่จะทำได้
4. สามารถวางนโยบายในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความมั่นคงและความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และระบบเศรษฐกิจ

1.3.1 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Basic Problems of Economics)

เศรษฐกิจของประเทศทั่วโลกล้วนมีปัญหาระบบเศรษฐกิจมีจำนวนจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัด ดังนั้นทุกสังคมจึงประสบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจเหมือน ๆ กัน ซึ่งมี 3 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาจะผลิตอะไร (What to Produce) คือ การตัดสินใจเลือกว่าจะผลิตสินค้าหรือบริการอะไร และผลิตเป็นจำนวนเท่าใด ควรจัดลำดับการผลิตสิ่งใดก่อนสิ่งใดหลัง ทั้งนี้เพราะมีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของคนทั้งหมดได้ จึงต้องมีการเลือกสรรที่จะผลิตสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นมากที่สุดก่อน และในจำนวนที่เหมาะสมกับความต้องการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสนองความต้องการของคนในสังคมมากที่สุด เช่น ถ้าเรามีเงินอยู่ 1 หมื่นบาท แล้วอยากทำธุรกิจค้าขาย เราต้องตัดสินใจว่าเราจะขายกาแฟหรือขายข้าวแกง

2. ปัญหาจะใช้วิธีการผลิตอย่างไร (How to Produce) คือ การศึกษาและตัดสินใจเลือกวิธีการผลิตสินค้าหรือบริการที่ได้เลือกไว้แล้วนั้นอย่างไร จะให้ใครเป็นผู้ผลิต จะใช้ทรัพยากรมากน้อยเท่าใด จะใช้เทคนิคการผลิตอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด เช่น การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ถ้าผลิตในแบบเดียวกันจำนวนมาก ย่อมทำให้ผู้ผลิตเกิดความชำนาญ สามารถผลิตได้รวดเร็ว จึงทำให้ต้นทุนต่อหน่วยต่ำลง เพราะใช้เวลาในการผลิตน้อยลง รวมถึงการซื้อวัตถุดิบจำนวนมาก ย่อมทำให้ซื้อได้ในราคาถูกด้วย

3. ปัญหาว่าเมื่อผลิตแล้วจะแจกจ่ายให้ใคร หรือผลิตเพื่อใคร (For Whom to Produce) คือ การกำหนดว่าสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นมานั้นผลิตเพื่อใคร และจะมีวิธีการแจกจ่ายไปสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างไร ตลอดจนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะได้รับผลตอบแทนมากน้อยเพียงใด เช่น โรงงานผลิตเครื่องบินนักเรียนเพื่อขายให้กับนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยนำไปจำหน่ายตามสถาบันนั้น ๆ หรือจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า และแหล่งที่อยู่ใกล้โรงเรียน แหล่งชุมชน หรือขายออนไลน์ เป็นต้น

1.3.2 ความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์

1. ความจำเป็น (Need) หมายถึง ความต้องการที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดหรือการมีชีวิตของแต่ละคน ซึ่งเป็นมาโดยกำเนิด เช่น ต้องการความปลอดภัยและมั่นคง ต้องการในปัจจัย 4

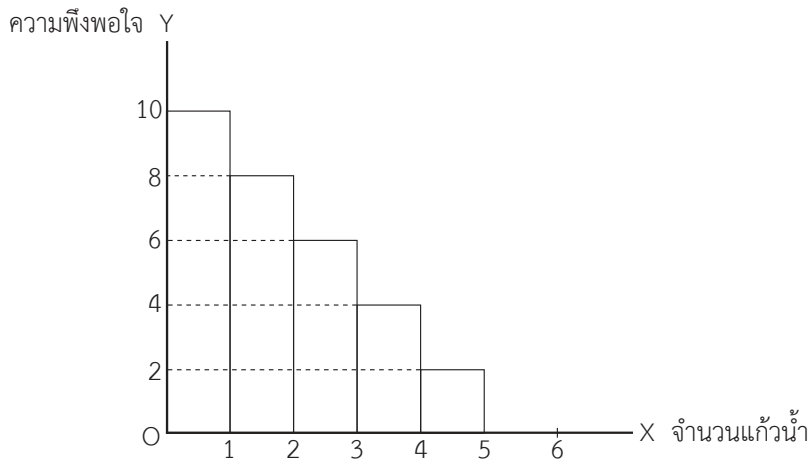
2. ความต้องการ (Want) หมายถึง ความปรารถนาที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับสิ่งจำเป็นแล้ว (Need) และขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ เป็นความต้องการที่สามารถชี้เฉพาะเจาะจง สามารถบอกสิ่งของ สินค้าและบริการที่จะจัดหาสนองหรือบำบัดความต้องการได้ เป็นความต้องการที่ช่วยให้การใช้ชีวิตง่ายขึ้น สะดวกสบายหรือหรูหรามากขึ้น เช่น ต้องการซื้อกางเกง เสื้อเชิ้ต ผ้ามัดเสื้อ กระเป๋าถือสุภาพสตรี อาหาร เครื่องดื่ม รถยนต์ ฯลฯ ความต้องการจำแนกออก ได้ดังนี้

2.1 ความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด หรือความต้องการที่ไม่จำกัด (Unlimited Want)

ความต้องการของมนุษย์เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เปลี่ยนแปลงไปตามสมัยและสิ่งแวดล้อม เช่น อยากมีบ้านที่หรูหรา อยากมีเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะรับแขก ม่าน รถยนต์ เป็นต้น ยิ่งสังคมเจริญมากขึ้น ความต้องการสิ่งใหม่ ๆ ก็เกิดขึ้นตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด

2.2 ความต้องการแต่ละชนิดย่อมมีที่สิ้นสุดหรือความต้องการที่มีจำกัด (Limited Want)

ความต้องการบางชนิดมีที่สิ้นสุดและมีขนาดจำกัด เมื่อบำบัดแล้วความต้องการสิ่งนั้นก็จะหมดไป ความต้องการในสิ่งเฉพาะอย่างย่อมลดลงไปเป็นลำดับ เมื่อเราได้สิ่งที่บำบัดความต้องการนั้นมากพอแล้ว เช่น นายประหยัดกระหายน้ำได้ดื่มน้ำแก้วที่ 1 จะสร้างอรรถประโยชน์หรือความพอใจเป็นอย่างมาก แก้วที่ 2 แก้วที่ 3, 4, 5 อรรถประโยชน์ของน้ำแก้วที่ 2 จะลดน้อยถอยลงเป็นลำดับ จนกระทั่งแก้วสุดท้ายที่นายประหยัดไม่สามารถดื่มต่อไปได้ จะไม่มีประโยชน์ต่อนายประหยัดอีกเลย

รูปที่ 1.2 แสดงอรรถประโยชน์ของน้ำ

จากรูปที่ 1.2 แสดงอรรถประโยชน์ของน้ำ ให้แกน OX แสดงจำนวนแก้วน้ำที่นายประหยัดดื่ม แกน OY แสดงอรรถประโยชน์ของน้ำ พื้นที่สี่เหลี่ยมแต่ละอันแสดงจำนวนอรรถประโยชน์ที่นายประหยัดพอใจเมื่อดื่มน้ำ ความพึงพอใจของนายประหยัดจะลดน้อยลงตามลำดับ จนกระทั่งเท่ากับศูนย์ คือ ไม่มีอรรถประโยชน์ต่อไป ถ้าดื่มน้ำมากกว่า 5 แก้ว